СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 101. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 1-го травня, 1937. VOL. XLV. No. 101. Jersey City, N. J., Saturday, May 1, 1937. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА ПЛЯН ОЩАДНОСТЕЙ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Робинсон, провідник прихильних президентові демократичних сенаторів, виступив публично проти пляну зменшити всі федеральні видатки на 15%, котрий вийшов від президента Рузвелта.

Сенатор Робинсон заявився за плян Бирнса, котрий хоче знижити федеральні видатки на 10%.

ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ПРОТИ РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ.

ВАШИНГТОН. — Торговельна палата Злучених Держав ухвалила на своїх зборах резолюції проти закону Вагнера про робітничі відносини й домагається далеко йдучих обмежень постанов цього закону.

Торговельна Палата ухвалила теж резолюцію проти пляну президента про реформу суду та резолюцію за зменшення видатків федерального уряду на допомоги безробітним. Вона домагається теж, щоб на забезпечення проти безробіття платили не лише підприємці, але й робітники.

„ЮНІЇ ОСТАНУТЬСЯ НА ВСЕ".

НЮ ЙОРК.—На конференції контрольорів, що ведуть обчислення найбільших промислових і торговельних підприємств, виступив д-р Генрі Меткелф, професор колеґії Тофтса, з осторогою, що тепер наступив важний перелом у промислових відносинах краю, бо робітничі юнії утвердилися як постійний чинник промислових відносин, який останеться на все і якого не вдасться вже усунути.

ЗАКОН ПРО НЕВТРАЛЬНІСТЬ УХВАЛЕНИЙ.

ВАШИНГТОН. — Сенат і палата послів конґресу відложили набік усі інші справи й узялися до розгляненння спільного проекту про невтральність, виробленого конференцією представників обох палат.

По короткій дебаті кожна палата ухвалила закон.

Президент мусітиме незадовго видати проклямацію в справі еспанської ситуації.

ОПИСУЄ „ПОЛЮВАННЯ" НА ЮНІЙНИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — На переслуханню перед субкомітетом сенату під проводом Ла Фолета станув Вилйем Джансон, котрий себе самий представив за громила, наймленого за детектива ріжними підприємствами, та описував, як то він за гроші від вуглевих баронів тероризував майнерів повіту Гарлен у Кентокі, щоб не допустити їх до орґанізування в юнії. Він оповідав, як він побивав майнерів і як йому за це вуглеві підприємці платили.

НОВИЙ СТРАЙК У ҐАЗЕТІ.

ДЖЕМЕЙКА (Лонґ Айленд). — У ґазеті „Лонґ Айленд Прес" знову вибух страйк ґазетярів. Ґазетярі, зорґанізовані в юнію, поґодилися кілька днів тому з підприємством, котре зобовязалося прийняти всіх страйкарів назад на роботу. Тепер ґазетярська юнія закидує, що підприємство відправило 25 процентів ґазетярів, що страйкували.

РОЗСЛІДИ НАД ДОБУВАННЯМ МАНҐАНУ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На зборах Американського Електрохемічного Союзу прочитав Колин Фінк, професор Колюмбійського університету, реферат про електролітичну методу добування манґану з руди.

Цю методу розвинули американські вчені, щоб зробити Америку незалежною щодо достави манґану від Росії, що добуває манґанову руду в Україні.

СИДЯЧИЙ СТРАЙК ТРЕВАВ 53 ДНІ.

СТ. ЛУИС. — Двіста членів юнії електричних і радіових робітників покинули фабрики підприємства „Емерсон Електрик Менюфектюринг Ко.", в котрих вони просиділи 53 дні.

Підприємство внесло було в суд домагання викинути робітників силою, але справа ще не була вирішена судом. Тимчасом Федеральна Рада Промислових Відносин внесла жалобу проти підприємства за несправедливе відношення до робітників.

СТРАЙК АВТОМОБІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Відділ 259 автомобільної юнії „Юнайтид Автомобіл Воркерс" зарядив страйк автомобільних робітників у цій околиці.

Юнія хоче зорганізувати робітників цього промислу на сході. 800 робітників уже відкинулися на зклик.

ЗАКОНОДАТНІ КАМПАНІЇ ПРОТИ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Республиканська партія подала в цій леґіслятурі проект, що заборонює сидячі страйки. Покищо ці заходи звела на ніщо опозиція демократичної партії.

ВОСКРЕСНІ ДЗВОНИ

Великдень, Великдень! Гей грають всі дзвони
Церков українських, йде пісні луна
Повітрям вільної землі Вашинґтона,
Свята, де свобода всім рівна, одна.

„Великдень, Великдень!" і люди радіють,
І яйцем свяченим всі діляться враз,
Що будить в них віру і будить надію
На дні щасливіші, веселіший час.

А в ту теж хвилину і мрія ширяє,
За гори, за море несеться вона
У тихі хатини до рідного краю,
Там чашу гіркую спивають до дна.

Замовкла Софія і Юр невеселий,
Слізми наповнились Дніпро і Дністер,
На доли, на гори, на городи й села
Скрізь смуток там чорні крила розпростер.

Над Києвом дзвонів Софії не чути,
Лиш тихо снується: „Христос вже воскрес!"
Заміняли царські на червоні кнути
І рветься ридання з Дніпра до небес:

„Без хреста сумує Кобзаря могила,
Дніпро не чужую, кров рідну несе,
Бо всюди горою ворожа це сила
Опиром приссались, кров сердешню ссе!"

І лине ридання те ген через море
У рідні серця в вільному краю,
Про рідного горе народу говорить,
Іе сльози криваві як лили так ллють.

І в день Великодня з землі Вашинґтона
Несеться розрада в старий рідний край:
„Не плачте, єднайтесь, прийде кінець стонам,
Лиш кожен про волю народу думай!"

Єднайтесь, кріпіться, а ми вам поможем
І будемо разом сильніші як мур,
Тоді нас не зможуть всі сили ворожі
І вільно задзвонять Софія і Юр.

„Великдень, Великдень!" всі дзвони заграють,
Воскресла з могили свобода у нас,
Знак Володимирів на стягах знов сяє:
Знак волі, знак сили, знак єдности враз!

Я. Вільшенко.

„ХРИСТОС ВОСКРЕС!" - ГОЛОСИТЬ ДЗВІН

„Христос воскрес!" — озвався дзвін,
Гомін побіди грімко лунає,
В серця тривожні радість вливає,
Гартує віру до діл, до чину,
Мов нарід кличе: за Україну
Молись сердечно, віддай поклін!
„Христос воскрес!" — голосить дзвін.
Христос воскрес, трісли окови,
Страдальця кличе: „Встань до обнови!
Йди шляхом світла, правди, науки,
Не смій байдужно закласти руки.
Вір! Сила правди все переможе,
Брехню, лукавство у стіп положить
Тільки посвята, а не проклін.
„Христос воскрес!" — голосить дзвін.
Христос оскрес, дух оживає,
Пісня воскресна вірлом злітає,
На буйних крилах ген, ген несеться,
В світи незнані жадоба рветься,

Горить під серцем радість незмірна,
Знов оживає душа покірна,
Хоча глумиться ворог над нею,
Живцем рве серце, гнобить ідею.
А не погляне в шалений гін,
Що про побіду голосить дзвін.

Христос воскрес! А небосклін
Таємну силу духа вливає,
Народ неначе пута скидає,
Забув про болі, що в нього рани,
Здається з нього впали кайдани.
Та ні!... Він бродить шляхом тернистим,
З віків несе хрест з серцем пречистим,
За ним, мов перли криваві, сліди
Віщують свято про день побіди,
Що від Бескида по синій Дін
Звістить про волю воскресний дзвін.

М. Костишин.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР ПРО ПОЛОЖЕННЯ НАШОГО НАРОДУ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

ЛЬВІВ. — Один український провінціональний лікар помістив на сторінках львівського „Діла" звіт про катастрофальний стан нашого села, в який воно попало внаслідок економічної нужди. Він пише: „Як лікар, що працює на провінції, бачу що дня, в яких гігієнічних і матеріяльних умовинах живе наш нарід на селі. Отже серед сільської бідноти, і навіть серед заможніших селян, загніздились такі пошесні недуги, як тиф, червінка, що час до часу вибухають більшим полумям, а сухоти впрост триюмфують серед таких пригожих для них обставин. Нераз доводиться переводити породи в хаті, де на печі лежить хорий з високою горячкою на сухоти, а під вікном сидить кількоро дітей, яким недокровність, золотуха аж з очей світить". Автор приписує такий тяжкий стан у першій мірі гнетові наїзників і каже: „Страшні і невідрадні гігієнічно-санітарні умовини та матеріяльна нужда нашого села, що поглибиться ще по переведенні кольонізації наших земель, лише збільшать відсоток смертности нашого населення".

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ВЕЛИКИЙ ТВІР, „КНИГУ ЗДОРОВЛЯ".

ЛЬВІВ.—Український Видавничий Інститут приступив уже до підготови видання 2-томової „Книги Здоровля". Цей у нинішнім часі дуже потрібний твір обійматиме понад 1,000 сторін та буде мати коло 1,000 ілюстрацій. У склад редакційної колеґії входять першорядні українські медичні сили, серед них такі як д-р Панчишин, д-р Музика, д-р Максимонько й інші. Крім того запрошено до співробітництва 50 найвизначніших наших лікарів з краю і з закордону. Склад редакційної колеґії та співробітників дає запоруку, що намічена „Книга Здоровля" не тільки буде першим великим у нас того роду твором, але буде дорівнювати вповні подібним виданням інших культурних народів.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА НА ЗАКАРПАТТІ.

УЖГОРОД. — „Товариство мистців на Підкарпатській Руси" уладило свою виставу в Ужгороді, в салях бувшого жупанату. Виставка обемом невелика, але своїм змістом і основним характером дуже цікава й цінна. Видно, що Закарпаття своєю природою і побутом захоплює мистців, що ця „бідна" країна дає щедре багатство тематики красок і світла образо-творчому мистецтву. При сприятливих умовинах Закарпаття може стати поважним осередком української малярської творчости. Серед малярів, що брали участь у виставі, були: О. Бокшай, Ерделі, Коцко, Шолтейс, Шпалов і інші.

НІМЕЦЬКА ПОВІСТЬ ПРО УКРАЇНСЬКІ ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ.

БЕРЛІН. — На німецькому книжковому ринку появилася повість Гайнріха Койца п. н. „Штіллес ліхт, ґелібтес лянд". Наголовок цей є правдоподібно не дуже влучний переклад слів Т. Шевченка „Світе тихий, краю милий". Автор знаний уже з інших своїх літературних творів. В своїй новій книжці він пробує змалювати 1917 рік в Україні у формі репортажевого роману. Героєм повісти є Симон Безручко, що відповідає постаті Петлюри. Інші постаті виступають під власними назвищами, як члени Директорії, командант СС Коновалець, командант запорожців Болбочан, та інші.

НЕХАЙ МОЛОДЬ ВИМІНЮЄТЬСЯ ЛИСТАМИ.

ЛЬВІВ. — На сторінках „Діла" поміщений допис одного громадянина, що порушує справу кореспонденції молоді з чужими, невідомими людьми, в краю і за границею. По інших краях, як от у Німеччині, така кореспонденція вже досить поширена. Вона приносить велику виховну користь для молоді, бо через безпосередній контакт, який є далеко цікавіший ніж преса, дає докладний опис відносин у ріжних місцевостях і краях, а також місцеві настрої. Така кореспонденція може відбуватись окремо, а також ґуртами. Якась ціла кляса учеників, або учениць може навязати листування з іншою клясою, десь в іншому місті, або краю. В Німеччині є навіть спеціяльне бюро, що помагає охочим навязувати кореспонденцію з німецькими учениками.

БОЛЬШЕВИКИ НИЩАТЬ УКРАЇНСЬКІ ІСТОРИЧНІ ПАМЯТКИ.

КИЇВ. — Трохи нижче Києва, на правому березі Дніпра, стояв упродовж вісім і пів віку славний Видубицький монастир, заснований іще за велико-княжих часів, у 1070 році. Ця святиня для українців мала величезне історичне значіння. Але большевики не пощадили її, розібрали, а місце, де вона стояла, вирівнали плугом. На цьому місці вони заводять ботанічний сад. Недалеко Видубицького монастиря є ще один монастир, Преподобного Йони, який большевики також розбирають.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspap/r published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted r mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адр са: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕМОГТИ СМЕРТЬ

З християнським віруванням є нерозривно звязані дві містерії: смерть і воскресення. Та звязь є така сильна, що християнська наука вчить, що без Христового воскресення слово Христове не булоб ніколи вічною правдою, не було би божим.

Отже й Божому Синові, беручи символічно, треба було, щоб вічно жити, перемогти те, що стоїть тому вічному життю на перешкоді, що те життя нищить і вбиває. І, щоб могла жити Вічна Правда, треба було Йому спершу перейти той тернистий шлях, по якім ця Правда ходить, треба було бути добитим за цю Правду, щоб вкінці аж воскресенням доказати, що Правда мусить вийти горою та що вона є сильніша не тільки від поодиноких ударів, звернених проти неї, але й від усіх тих нещасть, що звалюються на тих, що намагаються йти шляхом Правди. Вона — сильніша і від смерти.

У тих великодніх наших заввагах нема нічого нового. Їх повторює „Свобода“ вже повних 43 роки, кожного року під Великдень. А впродовж кожного року доказує правдивість цеї вічної правди у сотках ріжнородніх статтей, писаних на ріжні теми, а змагаючих у головному до цього, щоб кожний з нас, як одиниця, і всі ми, як загал, навчились у житті перемагати в такий спосіб, щоби правда оживала, щоб добро жило. Ми закликали наше громадянство до зрозуміння цього, що як не навчимося перемагати як одиниці, то ніколи не вийде переможцем і наш загал, не переможе наша нація. А з нею очевидно не переможе і та Вічна Правда, яка захована теж і в українській ідеї. Ми теж представляли, що не можна перемогти зверхніх ворогів, що несуть смерть нашій ідеї-правді, коли не переможемо того страшного ворога, який сидить у нашому нутрі, що розточує наші сили, що відриває від зорганізованого суспільства одного то другого на те, щоб, висуваючи брата проти брата, завдавати удари самій ідеї воскресення нації. На це й тепер звертаємо особливу увагу і підкреслюємо, що отой наш гін до анархії й розбивання зорганізованого життя таврує й наша народня фільософія, коли висказує таке: Хто від товариства відстане, нехай на нім шкіра відстане, як на вербі по весні. Памятаймо хоч у ці дні Христового воскресення, що обовязково мусить бути визнана громадська мораль, а з нею і певні етичні засади, яких ми повинні придержуватись у нашому громадському житті, якщо хочемо, щоб чистою осталася й українська ідея та щоб як така могла перемогти ті смертні удари, які їй завдають наші вороги. Тої високої моралі мусимо придержуватися тут в Америці ще й тому, що тим довше житиме тут українське імя, чим моральнішим і культурнішим воно буде.

Д-р Остап Грицай.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Свято воскресення — яке це радісне, благодатне свято! Якто любо-любо душі почути ще раз і все наново божеський заповіт: Христос воскрес! — і чути скрізь і всюди, як відповідь на нього блаженне й визвольне: — Во істину воскрес!

Так:

Во істину восскрес!

Воскрес віковічним воскресенням Той, кого сильні цього світу присудили на вбивчі муки і ганебну смерть на Голгофті. Він — великий Обновитель, від якого пророчих слів задрожали трони і престоли могутніх кесарів і царів. І творець нового світу, світу людини, яка не мала служити рабом нікому. А в цьому й уся краса і вся глибінь несмертельного символу, якого земним-неземним воплоченням являється воскресаючий Христос.

Краса тріюмфу жертвенного, геройського страждання. Краса несхитної незломности, якої сили не може одоліти навіть тричі Пилатами опечатаний гріб. І краса віри в непереможність визвольного подвигу.

Її видимим відсвітом являється ще — як чарівне тло нашого **українського Великодня** — й перша весна, якої солодкі подихи так зманливо овівають зеленіючі простори пробудженої природи. І кому з нас, українських земляків на чужині, не леліють у душі з піснею Христового воскресення гомони тих рідних-рідних, великодніх дзвонів, що такими незабутніми звуками співали нам колись свою воскресну пісню про красу й непереможність визвольного подвигу Месії?

Особливож нині, дорогі земляки, де ми з цьогорічним Святом Христового воскресення святкуємо і двацяті роковини того національного Великого Дня, того пропамятного востання народу з довголітнього гробу руїни, з якого глибин пролунала тому років двацять на ввесь світ:

Україна воскресла!

Поправді:

Який Великодень це, яке Воскресення!

І хіба святкова повага великодніх днів це не найкраща нагода і поза межами точної історичної дати призадуватися нам ще раз над вагою тої пресвітлої воскресної епохи в багатострадальнім життю українського народу, та з глибин люблячого серця простежити ще раз хоч деякі моменти, звязані з нею навіки?

Бо це події і моменти пропамятного і всеобхоплюючого для народу значіння. Їх цілість ось виявила всьому культурному світові наглядно, що ні та Голгофта, яку такий довгий час чужинецькі хижаки, зокремаж московські царі, готовили на погубу українському народові, ні адова тьма тих тюремних гробів, що то в них вони хотіли держати до повного загину багатоміліонову націю прекрасної і пребагатої України, ні трагіка тієї прескорбної долі, що з вини важкої неволі жерла століттями душу народу в кайданах, не змогли йому зруйнувати його творчої сили — на завжди.

Як кажеться в **„Книгах битія українського народу“**:

„...Не пропала Україна; бо вона знати не хотіла ні царя, ні пана, а хоч і був цар, та чужий, і хоч були пани, та чужі“ (в. 93).

Ні, не пропала Україна, Мати наша рідна, Неня найдорожча!

Вона, як той божеський Христос, воскресла з темряви тричі опечатаного гробу. З гробу, що то його своїми злочинними, закривавленими від крови міліонів руками, печатали і Петро і Катерина, і Миколи й Олександри з усіми їх Дубельтами і Орловими, Аракчеевими, Юзефовичами, Валуєвими й іншими царськими гончими та псарями. І воскресла Україна во славі тай зразуж во благо всьому культурному світові! Нехай, що сьогодні, двацять років після того воскресення нації, українська земля знову розшматована і загарбана чужинецькими грабіжниками, теперішніми наслідниками віковічних ворогів України: москалями й ляхами та їх катівськими союзниками. Ця остання неволя минеться їй скорше, ніж це здається грабіжникам, які, видвигнувши престол свойого панування на горіючому вулькані, думають, що міліонами трупів помордованих ними вони будуть усилі загатити страшливі глиби бухаючої з нутра вогненної ляви бунту. Ні, червоні і ляцькі царі, ні! Лява гніву сорокпятьміліонового народу, що вже давно воскрес до останньої боротьби за свою землю і свій престол, за свою славу і владу, за своє поле і за своє море, та за змогу своєї помсти над вами, та лява визвольного гніву бухне грізними Везувіями на загарбаних вами землях України і змете вас з її лиця раз на завжди і на віки вічні.

Так нарід хоче.

І воля його буде непереможна.

Во істину бо воскрес!

Гей, ви дзвони святої київської Софії — згомоніть нам ще раз славою воскресних днів України!

Вичаруйте, сердешні, тремтючу радість і врочисту повагу й захоплюючі сподівання тієї божої провесни 1917 р., коли то під гомін вашого роздзвоненого грання вулицями Золотоверхохо проходили перші маніфестаційні походи і вперше маширували узброєні відділи українського війська з жовтоблакитними прапорами та з гимном України на розспіваних устах... Коли почалися перші військові зізди українського вояцтва, на яких Шевченковий **„Заповіт“** проспівувано, ставши навколішки. Коли то за почином преславного діяча-революціонера **Миколи Міхновського,** одного з найкращих синів новітньої України, утворюються перші самостійні полки української армії, — **полк Богдана Хмельницького і полк імени Павла Полуботка.** І коли то й селянство України, захоплене золотим гомоном волі, починає теж лаштуватися до збройної розправи з ворогом, як ось **Звенигородський Кіш Вільного Козацтва,** що то про нього головний командант окупаційної московської армії в Україні, ген. Муравйов, після відходу з України в одному інтерavailable сказав:

„...В Україні прийшлося натрапити на оригінальну організацію буржуазної самооборони. Особливо дався в знаки звенигородський повіт, де український шовіністичний націоналізм збудував собі фортецю у формі так званого Вільного Козацтва. Ця організація не тільки не допустила нашої влади в повіт, а навпаки — сама перейшла до наступу, чим зробила чималу шкоду нашим військам. Я дуже жалію, що мені не довелося зруйнувати це гніздо, втопити в крові тих, що посміли підняти руку на червону армію“ (зі статті Г. Юртика, **Л. Н. В., 1922,** II., ст. 133).

Отак лютий московський ворог про боєвий запал звенигородських краянів Шевченка. Але якуж то золоту книгу хоробрости всього ідейного селянства України прийшлосяб писати нам, колиб ми хотіли списувати всі їх подвиги в епосі, воскресення нації!

Гомоніть же, дзвони України, гомоніть:

Христос воскрес!

Україна воскресла!

Правда — її пречисті воскресні шати стають згодом важкі від крови жертвенних героїв України, що на великомученицьких боєвищах, як ось під Крутами та під Базаром, окупують тисяч-тисячкратно своїм життям славу воскресення нації. Але з цих лицарів-героїв воскреслого народу не вагається йти на смерть за Україну — ніхто. І всі вони знають, що провесна 1917 р., з її розіграними дзвонами і радісними маніфестаціями, з її першим Урядом України, з його важкими труднощами і його трагічними похибками, і її першими героями, що це тільки заграва до ще одного, великого й оконечного воскресення волі народу в майбутньому. Того майбутнього, якого ґранітними основами стали **боєвища** останніх досі змагань України, змагань **на боєвих фронтах** таксамо, як і **в катакомбах революційного підпілля, і визвольне хотіння** твердих як криця провідників. Провідників, які незнатимуть більш ніяких сумнівів, ніякого вагання і ніякої уступчивости проти ворога, а будуть проголошувати скрізь і всюди аж до оконечної перемоги і повного тріюмфу над знищеним і стоптаним на порох ворогом крицеві слова Міхновського:

„Україна для українців! Мета державна перед усе і понад усе! Самостійна і Суверенна Україна... ціла і неподільна... по Кубань, по Кавказ, вільна між вільними, рівна між рівними!“

Але поки зможемо ми здійснити всеціло наш ідеал рідної державности в майбутньому за найширшими замислами відносно її розбудови, то треба нам добути воскресної перемоги — ще на одному боєвищі. На боєвищі, про яке здебільша в нас не говориться і на яке мало звертається увагу, а яке проте таксаме дуже важне й рішальне для нашої оконечної перемоги, як і ті два, вже вище згадані мною боєвища наших визвольних змагань:

Це боєвище в нас самих, **у глибі наших душ.**

А таке дуже важне воно, що іноді бувало вже й так, що люди, які не вийшли переможцями у змаганню за своє власне видосконалення, не вдіяли нічого і з перемогами на зверхніх фронтах свойого існування.

Я думаю тут про етику, про мораль нашої буденщини.

Про таку мораль ось, якої силою ми змоглиб краще розуміти один одного і добачувати людину в людині, і щоб ми, наскільки цілі наші тісамі і мета праці тасама, **вміли для спільного ідеалу єднатись в одну справді апостольську громаду.** Не витрачуймо енергії наших душ на горіння ненавистю і злобою там, де спонуки такої ненависти іноді дуже сумнівні і дрібничкові. Наші особисті симпатії й антипатії зложімо краще в імя ідеальної посвяти на вівтарі України, а самі ставаймо в обєднані ряди, яких одинокий ідеал:

Визволення і власна держава.

Так:

Це теж належить до справи воскресення нації, і ми щойно з жаром тієї **братньої любови** до сопутників наших визвольних змагань зможемо проспівати з чистим серцем і з вірою у великий чин:

Христос воскрес!

Нарід воскрес!

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

ЖЕЛАЄ З ХРИСТОВИМ ВОСКРЕСЕННЯМ ЧЛЕНАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ.

У парасольника.

— Парасоля, що я її купив у вас, нічого не варта!

— Чамуж то, добродію?

— Я забув був її у каварні, а по тижневі вона все ще стояла на тому самому місці!

ВСІМ ЧИТАЧАМ „СВОБОДИ“

ПЕРЕСИЛАЄ З ПРИВОДУ ВЕЛИКОДНІХ СВЯТ

ЯКНАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ.

М. Рудницький.

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ

Нема кращих свят, як Великодні, ранньою весною, на селі, для міщуха, що вирвався по довгих місяцях на лоно природи. Нема кращих, коли весна єднає в собі золотистий усміх світанку з блакиттю та зеленню — вже теплими, наче травневий килим.

І нема кращих споминів, як ті, що звязані з літами всміхненими як найкращий великодній травень...

Ось один із них.

Ідемо як студенти до Бойковець. Запросив нас на свята син місцевого вчителя — Капко; хоче нам показати один звичай дуже оригінальний, бо існує він тільки в їх селі. Звичай має всього 25 літ і саме стільки живе в селі парох Зарицький, чудак-удовець. На Великодні Свята приходить такий святочний момент, коли після негармонійних калатал нараз озиваються дзвони. Отець Зарицький був тої думки, що нема кращої музики, як дзвони — тільки мало хто вміє з них добути ту мельодію, з якою не може рівнятись ніяка гармонійна орхестра.

Коли ми, цікаві, зважились уже після знайомости з панотцем спитати його, як йому прийшла думка ввести у своїй парохії новий звичай, він, задумавшись, сказав:

— Не знаю... Може це спомин з одної продукції, яку я бачив іще хлопцем. Один штукар грав на кільканацятьох дзвониках і склянках так, немовби його палочки навіть не торкались предметів. А потім раз читав я одну книжку....

Не сказав усієї правди. Старші люди в селі казали, що „на нього все це найшло“ від похорону його жінки. Впала страшна злива і коли почали дзвонити — дзвони наче похрипли.

О. Зарицький рішив вибудувати прегарну дзвіницю і власними грішми спровадив щонайкращі дзвони, казали: з чужини. Коли приймав нового дяка, то раніше казав йому „практикувати“ на дзвіниці два-три місяці і від його хисту дзвонити залежало, чи залишав його у себе.

Найбільшою почестю для парохіян Бойковець було дзвонити на Великдень. Тих, що брали участь у цьому обряді, він запрошував до себе раз на рік на Великодній обід. А мати честь дзвонити не міг будь-хто. Треба було спершу бути кандидатом до такої ролі, но, і мати щастя. Найповажніші громадяни входили у список щорічних „кандидатів“; залежить від того, чи не пропустили за рік ніодної Служби Божої і не прогрішились ніяким нечесним, прилюдним учинком. Їх імена йшли на окремих карточках до урни і маленькі діти тягнули льоси.

Вся атракція того моменту, як вибранці мали тягнути за мотузи дзвонів, була в тому, що коли останні звуки дзвонів проґомоніли, ні, що стояли поруч — христосувались.

Мав о. Зарицький доньку, яку тримав гостро, наче в манастирі. Це була одна з перших наших студенток — сувора, мовчазна. Мало хто знав її у Львові, ще менше могли сказати про неї на селі, коли приїжджала до батька на вакації та на свята. У той чудовий, розсміяний Великдень, коли ми їхали до Бойковець, наш товариш Капко був сумний. Він скривав віддавна перед нами свою симпатію для доньки о. Зарицького, а цих Свят почув себе тим більше ніяково, що його батько мав якусь суперечку з парохом і вони гнівались.

Не було навіть надії, що зможемо побувати в гостях на приходстві! Та коли ми приїхали до села, здивувались дуже, що о. Зарицький негайно прислав записку до вчителя, пригадуючи чемно, щоб усі були ласкаві взяти участь у відомім святі. Льотерія на Великдень! Смішно було: льосування з тим, що треба дзвонити на дзвіниці, а з нас ніхто, крім Капка, навіть за шнур не вмів тягнути.

Та річ була не в тому. Ми мовчки зрозуміли таємне бажання свого товариша. Нічого йому не кажучи, пішли зараз з офіціяльними відвідинами до пароха і в розмові запропонували свої послуги в організації „льотерії“, яка має вибрати „дзвонарів“. Він дуже радо згодився, передав нам свій список усіх кандидатів і ми взяли на себе переписання назвищ на картки.

Великодня неділя була як мрія. Капко, який не мав досі ні разу щастя належати до дванацятки „дзвонарів“ — стояв при тому самому дзвоні, що донька пароха.

Прийшла хвилина, коли ми, стоячи обік, тремтіли від двох думок: що буде, коли Зарицька на слова „Христос воскрес!“ коли треба похристосуватись — здрігнеться і відступить узад? Що буде, коли хтось догадається, що ми „поправили“ трохи химерні настрої воскресної урни так, щоб ті, які чекали на її вислід з якнайбільшою нетерплячкою, могли радуватись.

На щастя, о. Зарицький не бачив зворушливої сцени христосування під дзвіницею й нічого не догадався. З Капком пішли ми теж на обід до пароха, винятково „як рідкі гості“.

Бувають усякі великодні обіди. Наша нація здавніх-давен славилась кулінарним мистецтвом і ми вміємо гостям догодити за столом. Але той обід, який ми їли в Бойківцях у той соняшній Великдень, мав такий смак, якби всі страви мали приправу з коріння весняних цвітів. А чарки, коли ми цокались ними, дзвеніли ледве чутним відгомоном Великодніх дзвонів і нагадували конвалії.

Ми мали між собою щасливу пару. Панна Зарицька, з містичним для нас іменем Хризанти, видалась нам хризантемою, яка втратила свій сніжний холод і запалала весняним багром. Настрій, що йшов від них обох нагадував своєю ніжністю подих крізь відчинене вікно. І слова Великодньої пісні мали для нас якусь дивну міць і ми співали багато-багато разів весняну, переможну пісню, що розширювала нам груди:

„Христос воскрес!“

(„Діло“).

ВЕЛИКДЕНЬ.

А вже весна воскресла,
А вже криги стопились,
Сонце тепло принесло —
Для землі нові сили.
Цвіттям вкрились садочки,
І левади та межі,
І село як в віночку,
І поля як в мережі...
Гей лунає пташками,
На полях жайворонок,
Срібло ллється струмками
І хто його здогонить...
А до церкви веселі
Із пасками йдуть люди,
Яйця, мясо в кобелі —
Стільки сонця усюди!
І заграли враз дзвони,
Небо всім нам отверте,
Правда кривду геть гонить,
Христос воскрес із мертвих!

Я. В.

Степан Мусійчук.

ВОСКРЕСНЕШ, МАМО УКРАЇНО!

Великі страсті твої, Мати
Вкраїно, наша Вітчино.
Ох, щож нам дати? Що ділати,
Щоб ти воскресла нам вільна?

Тебе провадять на Голгофту
З терновим на чолі вінком;
Від ран кривавих, мук й скорботи
Падеш ти, Нене, під хрестом.

А плач дітей твоїх невинних
Несеться ревно зпід хреста:
За що всі муки неупинні
Несеш ти, Мамо дорога?

Благослови нас з хреста твого,
Щоб ми не вмерли у ярмі,
Ублагай Господа Святого
За сили наші в боротьбі!

Із сонця сходом ми підемо
З воскреслим Господом Христом
И тебе ми, Ненько, воскресимо
У боротьбі, святим ділом.

І брязк кайданів, стон тюремний,
Розпуку й плач твоїх дітей
Заглушить новий гимн підземний,
Воскресний гимн наш, голосний.

Воскреснеш, Мамо Україно,
Як сонце ясне в небесіх.
Від страстей, мук і від руїни,
Воскреснеш в славі, серед всіх!

ВЕЛИКОДНЕ ЯЙЦЕ МАЄ 5,000 ЛІТ.

Символ весни та плодючости. — Яйце у старих леґендах та звичаях. — Великодні яйця як подарунки. — Звідки взявся великодній зайчик.

Великодні Свята не існують іще 5,000 літ, одначе яйце, як символ свята весни, має щонайменше 5,000 літ. Бо існувало довго перед християнською добою. І сьогодні не тільки християнські народи вживають яйця як символу життя та воскресення в природі. Єгиптяни, китайці, перси, греки, кельти, римляни вважали яйце символом свята весни та плодючости. Індійська леґенда каже, що світ повстав із величезного яйця. В деяких египетських святинях стояла статуя богині, з якої уст вилазило яйце, як символ плодючисти. Серед багатьох леґенд, які виводять повстання світу з яйця, замітна гарна фінляндська леґенда такого змісту:

Таємний птах зносить яйце на колінах Ваіміну, а цей вкидає яйце в воду. Яйце розбивається. Долішня частина яйця творить землю, горішня небо, з білка повстає сонце, з жовтка місяць, а із розбитої на тисячі-тисячі частиночок шкаралущі повстають зорі.

У численних, прастарих звичаях і формах мистецтва подибуємо яйце не все куряче, а також ріжних птахів, напр. струсине. Римські жінки носили в походах у честь Церери (по грецьки Деметер, богиня хліборобства та всяких земних плодів), що відбувалися на провесні, несли яйце в руці. На площі в Римі спалювали на весну сто яєць, щоби прочистити повітря та здержати хуртовину. Хто виїжджав кудись, брав із собою три яйця для охорони перед нещастям.

Також у жидівських великодніх звичаях яйце відгравало ролю. Зварене на твердо яйце ще й сьогодні ставлять жиди на полумиску на свято Пасхи, як символ леґендарного велитня птаха Зез. Як би й не було, основники християнської Церкви мали вже перед собою культ плодючости і яйця, як приступали до поділу церковного року та свят. Щоби не відстрашувати народу й оставити йому бодай дещо з давніх поганських свят, уладили християнські свята на основі старих свят, поміщуючи Різдво Христове на час зимового свята зрівняння дня з ніччю, а Великдень на час весняної повні місяця.

Поробили навіть значні уступки при доборі назв. Коли романські народи перетворили стару жидівську назву Пасхи на „Пакес", ґерманські народи назвали свято Воскресення Христового назвою „Остерн" від поганської богині весни Остари.

Від 3-го століття по Христі святили в церквах на Великдень яйця, якими обдаровувалися взаємно відповідно до ріжних звичаїв. Обдаровували ними головно дітей. Вже дуже давно повстав у західній Европі звичай ходити з піснею по домах і просити великодніх яєць. Старі хроніки з XV. століття згадують, що в Парижі ходили так за свяченими яйцями студенти університету. Були то звичайно курячі яйця, забарвлені на червоно або жовто, або записані набожними притчами.

Французький король Генрик II. подарував Діяні Поатіе на Великдень яйце з золота, покрите перловою масою. Звичай цей дарувати дорогоцінні великодні яйця принявся насамперед на французькому дворі, потім на інших европейських дворах, що наслідували французів. Яйця з дорогоцінного металю, висаджувані самоцвітами або брилянтами, дарували часто багаті люди своїм любкам. Славні малярі, як Вато та Лянке, малювали на яйцях гарні малюнки. Сензацією в тих часах було яйце, що його зробив один французький ювілер для еспанського королевича: шкаралупа була з золота, на якому виґравірувані були слова із Святого Письма. В середині яйця був півень, що співав дванацять ріжних оперових арій. Людвик XV. роздавав із кошика по воскресній утрені великодні яйця своїм дворакам. Підчас французької революції малювали на великодніх яйцях Бастилі та ґільотини.

Звичай ювілерських писанок удержався був найдовше в Росії. Аж до упадку царату був на царському дворі звичай давати в дарунку писанки. У воскресну неділю цар цілував святочно всіх членів родини в присутности війська та давав їм дарунки. З Росії походить теж звичай робити писанки з дерева, помальовані ріжнобарвними взірцями.

Ховати великодні яйця це чисто ґерманський звичай. Початок того звичаю невідомий. Пояснення, що шукання великодніх яєць символізує шукання Марією Магдалиною Христвого Гробу, щоправда, поетичне, одначе мало правдоподібне. Бо, як знаємо, початки великоднього яйця, не вяжуться зовсім з історією повстання християнства. Таксамо великодній зайчик є ґерманського походження. Заяць був звірем богині Остари. Місце заяця заняв опісля великодній „агнець" (баранчик), що безпосередньо звязаний з християнством.

Батько (до синка): А що, чи пан учитель вдоволений з тебе?

Син: О так! Нині він сказав, що колиб усі ученики були такі пильні як я, то можна би школу замкнути!

Василь Чапляк.

Лист на Великдень.

Воскресні дзвони вдарили могутним зовом:

— Гей, вставайте, Воскрес Христос!

— Гей, до життя, бо присли окови зими!

— Гей, до церкви, на Свято Повстання!..

...І плили довгі ряди за рядами, гуртки за гуртками... Краски за красками кричали гейби розсварені веселки. Бурилося волосся на чубах мужчин аж парою втікало ген, десь до сонця, що так могутньо всміхалося до райдужньоколірної юрби. Габою тягнувся під церкву довгий ряд і чересом опоясував її... Паски-самоцвіти виглядали з настільників і аж крутило в носі гострим запахом мясива...

І тягнуло якоюсь таємною силою захвату — шепотіння з розхвильованих в набожному очікуванні грудей! Чути було святом та підйомом серць... Раділо щось в середині, билося, хвилювало, кричало:

Христос Воскрес!.. Христос Воскрес із гроба!...

Іван стояв при своїй пасці. Також здавалося цілим єством кричав Христос Воскрес! Але... І оце „але" морило його. Вчора дістав листа.

І якби яркий присок залетіли десь глибоко в груди оці дрібні закарлючки. Щось ніби оттой гострий запах перцю плентaлося попід носом, очима і сідало на горлянку та корчем стискало її...

Вінжеж бачив, читав:

„Христос Воскрес, найдорощі Тату!

Пишу оце до Вас, щоби Ви вірили, що я з Вами!

Пишу оце до Вас, щоби Ви не здрімнулися і встали раненько на Всеночне. І я встав би з Вами також і пішов би з усіма, якби... та ба... Але не бануйте! Вірте, що я з Вами і діліться зі всіми яйцем, а мою часину киньте зі свяченою шкаралупою в ріку. Як доплиле вона до Білої Руси, тоді і в нас буде Великдень! Тоді і нам повстане зі славою та поборе усі сили Христос!

...і тоді воскреснуть наші мрії, що так леліємо їх під звуки болю, що розсівся в душі...

...а не забудьте також піти по свяченім і задзвонити. Сами підіть, Тату, бо діти може так не задзвонять!"

І старий батько ще раз обертав покреслений та побитий стампіліями лист.

„Підіть, задзвоніть самі, бо діти не задзвонять так..."

І схилилася стара, сива голова. Рука відрухово зробила знак хреста, а беззубі уста зложилися в постанову!

— Піду, піду, сину, дзвонити!..

...А тимчасом вийшли з хоругвами, висипались дяки, став лавою-муром хор і співав.

„Радуйся, живоносний гробе, із тебеже Христос Воскрес!"

А потім і раз і другий і третій...

Іван стискав щось під повіками, кліпав, якби зганяв яркі проміньчики, що пхалися до червоних очиць. І коли вже пан-отець махнув кропилом, коли каплі кришталю падали, щоб святити дар Божий, він не вдержав. Два грубі пекучі горохи вирвалися на свячене і приском батьківського болю освятили його...

Іван не чекав, хватив паску, закинув на плечі молодечим рухом і метнувся мерщій домів...

Коло дзвіниці задержався, віддав паску онуці, а сам скочив, як молодик, по стромих сходах вгору. Дрожачими руками чіпався, а устами тішився...

— Задзвоню, задзвоню йому, щоби там почув, щоби втішився мій соколик, що я тямлю про нього!...

Шарпнув і зраділи дзвони!

Шарпнув і понісся воскресний гимн селом, нивами, полями...

А там, на долі, втікали люди з пасками, тарахкотіли фіри, дзвонили розклекотані дзвінки, та могучим зовом тисячної юрби неслася пісня побіди:

Христос Воскрес!..

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ БАЖАНЬ.

Замісць висилати святочні бажання з нагоди Великодня, зложили як писанку на Рідну Школу в домі У. Н. Союзу по $5: Микола Мурашко, Роман Слободян, Дмитро Галичин, Омелян Ревюк, Лука Мишуга; Степан Шумейко $3; Осип Стеткевич $2; а по $1: Евген Ляхович, Марійка Боднар. Разом переслано до Обєднання $32.

ВУСТЕР, МАСС.

Писанка на народні цілі.

Гром. Йосиф Зазуляк жертвував і переслав через Обєднання $10, призначуючи ту квоту по рівній части на визвольну боротьбу, Рідну Школу, політичних вязнів і Просвіту.

Шікаґо, Ілл. Анна Юрчак переслала через Обєднання $3 на ґазету „Український Бескид" у Перемишлі.

Бердфорд, Па. М. Демчина переслав через Обєднання писанку в сумі $2 на Рідну Школу.

КЛІВЛЕНД, О.

Українська інституція росте в силу.

Тому 22 роки засновано в Клівленді Українську Фінансову Інституцію (Ukrainian Savings Company), яка стала осередком українського господарського життя в місті Клівленді. Інституція та теж відома і зі свого прихильного становища до наших національних справ, які попирає морально й матеріяльно. Дня 27. лютого 1937 р. ця установа дпіняла нового осягу. Того дня одержано повідомлення з Вашинґтону, від Federal Savings and Loan Insurance Corporation, що всі ощадности, зложені в цій українській інституції, є обезпечені для кожної особи до $5,000. Отся ґарантія з боку державної корпорації є ознакою, що Українська Фінансова Інституція в Клівленді це чесна й добре загосподарена установа. Дальшим успіхом цеї установи є те, що вона одержала з державної каси з фондів Home Owners Loan Corporation депозит на $100,000, які будуть обертатися в цій установі 15 років. Отсі два осяги є заразом і осягами цілої української іміґрації в Америці. Бо про те, що загал наш повинен попepти цю інституцію ще краще як досі, вже й не треба говорити. Це самозрозуміле. Урядникам, уділовцям і всім тим, що працюють для добра цеї інституції, можна з цього приводу побажати з щирого серця і дальшгх якнайкращих успіхів.

Коли жінка їздить автом.

Чоловік (до жінки): Печеня трохи припалена. Знову забагато ґазу.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

POPULARITY OF UKRAINIAN EASTER EGGS

"If you are interested in beautifully decorated Easter eggs, visit the city's Ukrainian colony,"— writes The Cleveland News, opening an account of how they are colored, as illustrated by Mrs. Maria Bilecky of Cleveland, Ohio.

The above is a typical example of the newspaper reports on Ukrainian Easter Eggs that have been appearing lately in many localities where dwell our people.

CIVIC CENTER LECTURE ON SUPREME COURT

The proposed revision of the Supreme Court was the topic of a lecture delivered by William Selnick at the International Institute on April 8th, 1937 under the sponsorship of the Educational Committee of the Ukrainian Civic Center.

Mary Sulyme, Educational Director introduced Mr. Selnick, a young Ukrainian lawyer to the audience. Te spoke once before, on the now defunet "Kerr-Coolidge" Bill and did so well, that he was ecalled.

Mr. Selnick was pleased to know that the group was interested in such a vital issue. He presented the arguments that pro and con impartially and clearly.

In pointing out that the President is not without precedent in "packing" the Supreme Court, he stated that is was a normal and natural procedure that our very first precidents pursued.

President Adams appointed to the Supreme Court, his Secretary fo State, John Marshall, who became famous for this decisions. Jackson appointed his Attorney General to the highest trimunal. Abraham Lincoln was also kuilty of packing the court when he selected his Secretary of Treasury, Chase, to sit on the Supreme Court bench.

However, Mr. Selnick further stated that while these is precedent in the so-called "packing" of the court, there is no precedent for increasing the numbers of justices to fifteen.

After presenting the many arguments, there was an open discussion in which all doubtful queries were answered and enjoyed by the audience.

Mr. Selnick is to be commended for his thoroughness in presenting his talk.

KUPCHAK, ALGENE.

UKRAINIAN SPORT CLUB TO BE ORGANIZED IN NEW YORK CITY

All Ukrainian boys and girls living in and around New York City are urged to cooperate in forming a Ukrainian athletic club. If seventy-five persons respond the club will have the privilege of using the City Gym at 54th Street and First Avenue. Also at the club's disposal will be the Green Pelham Football Field and the Pelham Gym. All apparatus will be free of charge.

All this will be possible when seventy-five people respond. A mixed-nationality club known as the "American Eagles Athletic Club of New York City" will make way for the new Ukrainian club as soon as it is rganized. The "Eagles," consisting of forty or fifty members, are affiliated with an athletic league in London. This London league has given the captain of the "Eagles" permission to organize an all-Ukrainian club and disband the "Eagles."

The name of the new club will be "Ukrainian-American Eagles." Thus the gym and apparatus that the "Eagles" are now using will be at the Ukrainian club's disposal, as the London league is in charge of this property.

William Panczyszyn, known in sporting circles as Bill Panzen, is the captain of the "Eagles," and he has arranged to make all this possible. All that remains to be done is the actual organization of the seventy-five members.

The club will go in for wrestling, among other things. William Panczyszyn, contender for the world's title, will instruct all all members interested in wrestling.

Football is also in the program with Panczyszyn, former football star of Minnesota, as instructor. To make the team one has to weigh over 160 lbs.

Next in line comes weight-lifting with John Bidak, C. C. C. Champion, as instructor. Panczyszyn, who recently missed a chance to go to the Germany Olympics to win weight-lifting honors because he was a professional, will also instruct. Boxing will also be included in the club's activities.

The club will also go in for physical culture (hiking, health exercises, track, acrobating, balancing, handball, etc.).

All those who are over sixteen years old and live within 100 miles of New York City may apply for membership. Outside of the usual club dues there will be no additional charge. Applicants may select more than one sport or all that appear on the application. Any applicant who is an amateur in any sport listed on the application must give the registration number of his A. A. U. card, as well as the name of the team, club, or organization he represents or has represented.

In addition to John Bidak and William Panczyszyn, Suzie Brieczy, John Zalipzki, John Phillips and William Zill also appear on the instructors list. All are of Ukrainnian nationality

All persons interested are asked to communicate with William Panczyszyn, 48 East 105th Street, New York City. All letters must contain the following information: name, address, age, weight, sport or sports interested in and remarks (preferably about the club and your attitude concerning it).

THEODORE LUTWINIAK,

WANT BOOKINGS

This year as for the past seven years the Ukrainian Catholic Club of Perth Amboy ,is putting a senior baseball nine on the diamond. Playing with them this year will be such outstanding performers as "Bandy" Gural, "Chuck" Steczak and Johnny Kopi of the City League and Industrial League of Perth Amboy and Elizabeth; "Lefty" Galleta and "Dunny" Pazula, at present starring at Perth Amboy High School; "Duke" Semko, Johnny Hoyda, Johnny Yuschik, "Ace" Lominsky, Bibi Romanetz, Frank Farincak, all capable of hustling and fighting all the time.

Any senior teams desiring to book games with the Ukrainian Catholic Club of Perth Amboy may do so by communicating with John Kopi, 121 Old Road, Sewaren, N. J.

NEW YORK CITY.

The Ukrainian Civic Center and Ukrainian Choral Group directed by Stephen Marusevich will give a CONCERT and TWO PLAYS ("None of Them Perfect" and "Wanted — Money") on SUNDAY (Mother's Day) MAY 9, 1937 at the International Institute, 341 E. 17th St. Commencement at 6:30 P. M. Admission 40¢. **Dancing after** performance.

101, 107

—Якжеж там тобі сподомалось у тих Коркевичів на вечері.

—Погано!

—Так? Подавали такі погані страви?

—Навпаки, страви були добрі, та мій сусід дивився зизом і ввесь час їв із моеі тарілки.

КЛІВЛЕНД, О.

Наші писанки.

Часопис „Клівленд Нюз" з дня 24. квітня б. р. помістив широку статтю про українські писанки, як прикрасу українського Великодня. Часопис помістив фотографію пані Білецької, що держить в одній руці яйце, а в другій кистку. Поміщено теж і знимки писанок. Описано теж спосіб писання писанок, як це представила пані Білецька, родом з Мостів Великих, повіт Жовква, Західня Україна.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Знову виступ українців у танкових пописах.

Українські танцюристи з Ню Йорку роблять для української справи добру рекляму. Майже зправила на своїх пописах вони здобувають усе першу нагороду. А притім подають про них гарні звідомлення американські часописи, часто поміщуючи теж і фотографії. Наші танцюристи в тому відношенню не щадять ні труду, ні видатків; бо звичайно з таким виступом є звязані якісь видатки, яких їм ніхто не покриває.

В неділю, дня 2. травня, себто на самий Великдень пополудні, в Проспект Парку в Брукляні відбудеться знову „весняний фестіваль", у якому серед інших народностей візьмуть також участь українські танцюристи. Сподіваємось, що вони знову будуть приняті прихильно глядачами й американською критикою.

Докінчене речення.

Петро по вечері збирається, щоб вийти і каже, до жінки:

—Слухай, Ірко, я йду до клюбу, а колиб я до дванацятої не вернувся...

—...Тоді я там прийду! — кінчить речення жінка.

ВЕЛИКОДНІЙ ОСТРІВ

На південній частині Тихого океану під 27,10 ступнів південної ширини та 10,20 західньої довжини є доволі великий (120 миль), одначе мало відомий острів, званий Великоднім. Туземці звуть його Рапануі або Ваіґу. Острів є вульканічного походження, повно на ньому вигаслих вульканів і гарячих джерел. Підсоння лагідне, обильні дощі зрошують землю, та всеж ростинність убога. Навіть кокосові пальми, такі розповсюднені в усій Полінезії, тут нечисленні.

Великодній острів відкрив уперше в 1721 році Роджевен, на сам Великдень, пізніше відвідав і описав його мандрівник Кук, опісля Ля Перус. Острів лежить далеко від усяких морських шляхів, тому рідко навідувалися туди кораблі, лише південно-американські еспанці вивозили відти сотками туземців як невільників до своїх плянтацій. Щойно в 1888 році Чіле прилучило цей острів до своїх посілостей. Та вже тоді з туземного населення осталися лише незначні останки, щонайбільше триста людей на всьому острові. Вигибаюче населення затратило свою рідну мову та стару культуру. А колись це було цікаве населення, що мало високу культуру.

Первісні мешканці Великоднього острова, хоч мали багато прикмет спільних із іншими племенами Полінезії, всеж ріжнилися від них темнішою барвою шкіри та тим, що розтягали долішню частину вуха, щоб там вкладати прикраси. Пригадують тим папуасів Мелянезії, хоч віддалені від них дуже далеко. Будували доми, плели мати з пальмового листя, робили „тапа" (кора, відповідно приправлена й помальована, служила за одяг), вживали булав-киянок, вирізьблених як людське лице, подібно як і інші полінезійці. Також малювали, а пізніше татуували тіло, як сусіди, та любили дуже танці. Та попри це мали свою питому культуру, що в дечому пригадувала мелянезійську культуру, хоч була від неї значно вища. Гроби ставили з плоско тесаного каміння, до 300 стіп довгі та 100 стіп широкі.

Та найцікавішою памяткою культури первісних мешканців Великоднього острова були дивні памятники, про які згадував іще Кук і Ля Перус. У ріжних частинах острова, головнож на узбіччі кратера Рана-Рорака є десятки й сотки памятників, а радше людських голов, вирізьблених із ляви. Висота тих голов доходить до чотирьох стіп. Стоять вони на чотирьокутних камінних підставах, уложених терасовато, наче сходи. Всі різьби мають подібні риси лиця, довгі вуха, а на голові свого роду корону, вирізьблену часом окремо з червоного каменя. Що значили ті памятники та навіщо їх різьбили — невідомо. Цікаве, що їх дуже багато, хоч до наших часів збереглися лише останки. Багато їх знищили люди з виправи Кука, а пізніше европейські мореплавці уладжували собі забави: стріляли до памятників і так знищили їх сотки. Туземці відносилися до тих памятників із великим пошанівком. Ще сто літ тому приносили їм жертви, хоч не вважали їх статуями богів.

Яка висока була культура Великоднього острова, доказує хоч би те, що первісні його мешканці знали вже письмо. Письмо це заховалося на великих деревляних таблицях, на яких зображені стилізовано людські та звіринні постаті, так, що під одним рядом постатей із головами догори наступає ряд постатей з головами наділ. Це письмо ще дуже примітивне, що пригадує єгипетські гієроґліфи. На жаль, учені не зуміли досі відчитати того письма, подібно, як багато інших подробиць культури того первісного населення остали нерозгадані.

ЩО КОЛИСЬ БУЛО ЗАБОРОНЕНЕ?

Неодно, що сьогодні є в загальному уживанні, давніше було заборонене. Це доказують, що обставини змінюються, а з ними і людське життя.

Так наприклад, в Европі у ріжних країнах багато разів заборонювали вживати кави. Кари за нарушення тієї заборони були в Німеччині, Голяндії та Франції дуже високі. В 1781 році німецька влада ухвалила закон, на основі якого карали за вживання кави карою 10 талярів і 14 днів арешту. Люди в тих часах вірили, що кава це справжня отруя, наркоза, так як сьогодні морфій або кокаїна. І вважали каву справжнім народнім лихом.

Заборон курення тютюну було дуже багато. В 17 і 18 столітті заборони видавали одну за одною. У Прусії мужчини протестували проти строгої заборони курення тютюну і тоді король змінив заборону настільки, що заборонено було курити лише прилюдно, наприклад, на вулиці, тому, що „тютюновий дим шкодив би жінкам, які переходять вулицею".

В Австрії та Росії було пиво у 16 і 17 столітті якнайстрогіше заборонене. У Відні й інших австрійських містах влада позамикала всі бровари й люди пили тоді гірше, часто трійливе фальшоване пиво.

В 1630 році одна господиня французької королевої Маргарети, жінки Генриха IV, винайшла молочний хліб, себто смачну, солодку булку, яку нині з кавою, молоком чи чаєм їдять у всьому світі. В 1635 році французький парлямент зійшовся на засідання, щоб порішити справу молочного хліба. Хеміки аналізою ствердили, що молочний хліб „дуже шкідливий для здоровля", тому треба якнайстрогіше заборонити пекти такий хліб. Французький король Генрих IV підписав постанову парляменту про постанову молочного хліба в усій Франції.

Найдивніша заборона була в Прусії: носити суконні та полотняні ходаки (папучі). Король Фридрих Вільгельм I видав розпорядок, яким ношення такої обуви якнайстрогіше заборонювано, бо це рідвнялося упадкові шевського промислу. В розпорядку сказано між іншим таке:

„Коли люди й даліноситимуть папучі, наші шевці повмирають із голоду. Хто нарушить цю заборону, буде засуджений місяць арешту, його виведуть на позорище та позастромлюють йому цвяхи довкола шиї. Особу, яку приловлять на вулиці в папучах, засудять на 200 дукатів кари на дохід військової каси".

КНИЖКИ ТА ЧАСОПИСИ В НОВІЙ ТУРЕЧЧИНІ

У Царгороді, при Анкарській вулиці є редакції майже всіх часописів, які виходять у турецькій мові. Тут головна станиця турецьких накладень, осередок турецького книгарства, бо даремне чужинець шукав би турецької книгарні поза цією короткою вулицею. Причина того—прастарий звичай базарної торговлі, згідно з яким усяка галузь торговлі має свою вулицю. На виставах тих книгарень можна бачити одні й ті самі книжки, головно шкільні підручники, технічні книжки та якась повість.

Антикварні є подальше в вулиці, яка стрімко йде до Баязітової джамії (мошеї). Тут під голим небом продають старі книжки. Крамниця одна від одної відділена дошками. Книжки не лежать на полицях, лише на килимі, а посередині між ними сидить підібгавши під себе ноги—антиквар. Покупець остає знадвору, як це є у звичаю Азії, а й самі антиквари це тип мешканців середущої Азії. Книжки розложені зпереду, призначені для простолюддя, а друковані арабським письмом. Коли в 1929 році заборонили арабське письмо, стали накладці продавати нові видання з арабськими буквами як макулятуру по ціні 10 пястрів за два фунти. Та всеж тих книжок іще багато осталося.

Із розмови з тамошніми книгарями та накладцями може чужинець дізнатися, що в Туреччині є постійно книжкова кріза. Справа книжки в Туреччині є на денному порядку. Це зпочатку виглядає неправдоподібно, коли подумати, які духові сили розвинула нова Туреччина. Тимчасом книгарі кажуть, що передше в Царгороді було 175 книгарень, а в Анатолії (Мала Азія) 600, а тепер у Царгороді є їх всього 40, в Анатолії 70, хоч число неписьменних після реформи письма та введення загального шкільного обовязку нагло впало. Підчас спису населення в 1927 році, отже перед тими реформами, було в Туреччині майже 90 процент неписьменних.

Упадок книжок пояснюють тамошні книгарі конкуренцією часописів. Коли часописи передтим виходили на чотирьох сторінках, тепер виходять на 12 до 32 сторінки, а продають їх по однаковій ціні пять пястрів. Своїм ріжноманітним змістом і одним національним напрямком, відграють часописи в Туреччині велику ролю як ширителі Кемалевих ідей, а рівночасно відграють ролю посередника при подаванні загального знання.

Чи справді дешеві часописи вбили дорогу книжку? Багато книгарів каже, що так. **На малих залізничих стаціях просить селянська молодь, щоб подорожні дали їй старі часописи. Є села, в яких старі часописи ріжуть на частини та продають по два пястри.**

Рівночасно володіє велика „кріза читання" книжок. Булоб несправедливо звязувати цю крізу з реформою письма. Ця реформа може відділила турецьку літературу від арабської та перської і так настала свого роду порожня, яку треба би заповнити. Між іншим хочуть ввести навчання латинської та грецької мови до шкіл клясичного напрямку. Та новітня молодь волить нову книжку. Старші покоління більше читали ніж сьогоднішні, може тому, що тоді книжка була одинокою розривкою молоді.

Новітнє життя, спорт і кінематоґраф відвертають людей від читання. Коли, по словам одного управителя, книжки перше появлялися в накладі 4,000 до 5,000 примірників, тепер друкуються всього в накладі 500 примірників і тому теж є розмірно дорогі. А всеж турецька книжка в порівнанні з заграничною дешевша, бо книгарі й автори вдоволяються дуже малим заробітком.

У країні, яка пережила політичний і культурний переворот, є корисні умовини для розвитку книжки чи літературного, чи технічного змітсу. Друкарство технічно значно розвинулося, виходить кілька ілюстрованих журналів технічно досконалих. Дбають теж про те, щоби книжки із зовнішнього вигляду представлялися якнайкраще.

КОРОЛІВСЬКИЙ СКАРБ НА ДНІ МОРЯ.

Катастрофа корабля „Телемак".

Управа французьких державних посілостей приготовляє дуже цікаву ліцитацію, а саме ліцитацією хоче знайти підприємця, який схотів би видобути скарб із дна ріки Сени.

Ось що пишуть про це історики:

Було це 3 січня 1790 року шість місяців після збурення Бастилі. В усій Франції гомоніло гасло революції проти королівського абсолютизму. Шляхта тихцем утікала за границю.

Того то дня до пристані Руан поплили рікою Сеною в напрямі Анґлії два кораблі. Один звався „Телемак".

Наслідком довірочної вістки влада видала приказ здоганяти ті кораблі. На чердаку корабля „Телемак" вивозили скарби короля Людвика XVI, який готовився до втечі. Втаємничені впевняли, що між скарбами є теж славне намисто королевої Антоанети (про яке написав повість Ол. Діма під заголовком „Намисто королевої"). Були й такі, що твердили, будьтоби „Телемак" везе скарби із нормандських церков.

У погоні один корабель зловили. На чердаку знайшли багато дорогоцінностей та три бочівки повні золота.

„Телемак" був скорший і вспів утекти. Та біля Кілебер натрапив на кртіж і пішов на дно 360 стіп від берега та 150 стіп від пристаневої ліхтарні.

Нарід вірив, що з кораблем пішли на дно безмірні скарби. Майже негайно стали передумувати, якби то видобути корабель із дна ріки. Повстало кілька акційних товариств, що в роках 1830 до 1850 кілька разів старалися видобути корабель із болотяного дна.

Одна проба майже вдалася. Затоплений корабель звязали ланцюгами та стали підтягати вгору. Коли „Телемак" став уже виринати з води, один із ланцюгів опустився, інші розірвалися і скарб знову пішов на дно.

Пізніше залізною сондою пробили чердак затопленого корабля. Сонда натрапила тоді на щось твердого, а як її добули, знайшли на ній сліди золота.

Скільки скарбів є на „Телемаці", все ще невідомо. Один чернець зізнав перед смертю, що корабель віз увесь скарб монастиря Жімієр. Один моряк зновуж зізнав, що як корабель затонув, чув від аристократів, які втікали до Анґлії, що того дня, як затонув „Телемак" утратили все майно.

Отже того дня, коли корабель видобудуть із води, вияснится неодна тайна. Затоплений корабель спочиває нині під грубими верствами піску, що його нанесли води Сени впродовж сто літ. Для новочасної техніки добути корабель не є ніякою трудністю.

Кажуть, що це автентичне.

Польське міністерство почт і телеґрафів видало розпорядок, щоби телеґрами про пожежі, пошести та катастрофи приймати безплатно. Зявився на почті в Варшаві жид із такою телеґрамою: Ціла школа в Ню Лондоні вилетіла в повітря! 500 вбитих, приїду в пятницю вечором, селедці вислані. Абрум".

Почтова службовичка зажадала заплати за телеґраму.

— Що є? Ще вам замала катастрофа? Пані антисемітка! Пані не слухають міністра! — обурився жид.

У БЕРЕЗОВОМУ ЛІСКУ

(Великодній спомин).

В Батятичах біля Камінки Струмилової стояв наш курінь у запасі. У Велику Пятницю 1919 р. прийшов приказ відійти на фронт, під Львів. На майдані біля церкви стрункі стрілецькі лави. Молоді обличця і ясні очі. І сильний, молодий весняний вітер.

На воротях діти, на хатніх порогах жінки. Пестили своїм поглядом стрілецькі голови, вдивлялись у тризуби на шапках.

Ряди заворушилися, сотні молодих сильних ніг вдарили рівномірним ходом. Сум заляг над селом, бо молодість, радість і силу забрали з собою стрілецькі ряди, сяючі тризуби на шапках...

Противник здобув Винники. Наш курінь дістав приказ до наступу. Мусить відзискати втрачені позиції.

Вихідною точкою до наступу був лісок, який тягнеться здовж гостинця між Підберезівцями і Вайнберґен.

Дві сотні прямо на Винники, — напрям фабрика тютюну — третя наліво долиною — а четверта в запасі.

Молоді стрілецькі обличчя поорались бороздами, твердою сталлю загострився зір. Дзвінкими струнами напружились мязи. Мов зпід піднятої греблі ринула молода стрілецька лава. Вістря баґнетів блестіли у весняному сонці. Минали садки, хати. Дзвеніли біля фабричних мурів.

Десь гомоніла великодня пісня, неслися звуки великодніх дзвонів. Біля церков стояли гуртками дівчата. Та радість від них утікла. Пішла вслід за хлопцями. Тільки діти в батьківських військових шапках „войни бавились".

Білі берези низько нахилили віті, буйно розпустили свої коси. У їх ніг лежав один з тих, які перед кількома годинами йшли з залізом у руках. Лежав так спокійно, святочно, великодньо. Головою туди, звідкіля ясне сонце вставало. Туди, де рідні скиби до сонця вигрівались, де діти „войни бавились".

Нас було 800. Тямите, мої найрідніші, наш перший Великдень на волі? Неодного зпоміж Вас не стало. Пішли за Тим, який перший ляг у стіп білих берез. І тут під Львовом і під Чортковом та Бережанами і в Макарові Лісним і під Житомиром і в льохах смерти московського наїзника. А ті, що остались, яким час сріблить буйні колись стрілецькі голови, згадують у Воскресний День той ясний, великий, найбільший Великдень. Той, який ми святкували в березовім ліску між Винниками та Підберізцями. — („Новий Час").

Василь Бачинський.

ПОНТІЙСЬКИЙ ПИЛАТ У ФОРАЛЬБЕРҐУ?

Цікаве твердження двох англійських учених. — Чи потомки Понтійського Пилата жили ще у 18-му столітті у Форальберґу?

Про римського намісника в Юдеї, Понтійського Пилата, який із слабости та людського страху засудив Ісуса Христа на смерть на хресті, повстали зчасом ріжні леґенди. Вони відбилися відгомоном головно у французьких середньовічних повістях і піснях.

Так одна з тих леґенд каже, що Понтійського Пилата нечиста совість кидала всюди, насамперед по його римській батьківщині, а пізніше він скривався недалеко Фірвальдштедського озера. Тут дістав замрячення ума і покінчив самогубством. Від нього дістав теж назву шпиль Пілятус в Альпах.

Інша леґенда говорить, що Пилат навернувся та приняв був християнство й умер мученицькою смертю.

Тепер жеж два анґлійські вчені твердять, що знайшли сліди Понтійського Пилата. Сліди ті, мовляв, ведуть у нинішній Форальберґ, де недалеко міста Бреґенції за часів Ісуса Христа була римська оселя, звана Бріґанціюм. Згадані вчені твердять, що до тієї оселі римських кольоністів скривсь був і колишній римський намісник Юдеї, Понтійський Пилат. Ще в 18-му столітті жили у Бреґенції потомки старої родини Де Понтіс, про яку анґлійські вчені твердять, що її прапредком був ніхто інший, лише Понтійський Пилат.

Та правдоподібніше виглядає, що назва Понтіс походить від латинського слова „понс", „понтіс" (міст) ніж від імени Понтіюс.

ЗВІДКИ ПОХОДИТЬ ЗВИЧАЙ ОБЛИВАНОГО ПОНЕДІЛКА.

Звичай цей сягає найдавніших часів людської історії, бо подибуємо його ще у колисці арійських народів в Азії, як і в нас у словянських землях.

У східній Індії бірманці святкують веселим триденним святом закінчення старого року і тоді є в них у звичаю обмиватися з гріхів старого року, так, що взаїмно обливаються водою.

Анґлієць Сімс каже, що тоді ллється несподівано вода з вікон і дахів на голови прохожих. У палаті віцекороля гостей оставали на поталу трицятьох двірських дівчат, які впали на салю з коновками та сикавками і немилосерно обливали гостей водою.

Українські літописи виводять звичай обливання водою із поганських часів і згадують, що наші предки так завзято обливалися водою, що нераз хтось, кого на жарт вкинули в ріку, переплатив це життям або тяжкою лихоманкою.

—Прошу пана, татко прислав мене, щоб пан були такі добрі і позичили трибущона.

—Скажи таткові, що я сам зараз його принесу.

—Я мушу сваритися з моїм чоловіком звичайно раз на тиждень. Чи в вас також таке трапляється, пані Дріжджалівська?

—Ні, мій чоловік дістає платню раз на місяць.

ВЕЛИКДЕНЬ У РИМІ

Заки до влади в Італії дійшли фашисти, у недільний великодній ранок населення Риму впадало в свого роду шал. Вже вчасним ранком зривалися всі на рівні ноги, бо на вулицях і дахах міста греміла нагальна канонада з моздірів, із малих гарматок, петард і жабок. Сальви падали за сальвами, наче на війні.

Тепер замовкла стрілянина, заборонила її фашистівська міліція. Вже ніхто не відважиться стріляти „на віват" у честь Воскресення Христового.

Глухо й пусто на вулицях Риму та в величезних його базиліках. У величезній базиліці св. Петра бачите гуртки туристів із червоним або синім „Бедекером", ті самі, що щодня. То тут, то там маленькі гуртки вірних терпеливо ждуть на богослуження.

Радість святочного дня переноситься у новочасному Римі ген далеко, поза вулиці мармурового міста. Населення облягає двірці, з яких що кілька хвилин виїздять популярні поїзди до Неаполю, Флъоренції або недалекого Тіволі. Більшість населення користає з останнього новочасного здобутка: поспішної електричної залізнички, що перевозить римлянина за 20 хвилин до Остії, на пляжу теплого вже Середземного моря. Кажуть, що завдяки низькій ціні, бо всього дві ліри за переїзд із Риму до Остії там і назад, разом із автобусом, що привозить туристів до залізничої стації — римляни навчилися знову користати з морської купелі. Завів це Мусоліні, що взорувався на цезарах, які будували велитенські терми (купелі), де могли купатися рівночасно тисячі римлян і римлянок.

Великдень припадає на найгарніший час провесни, званої „Прімавера Романа". На Форум Романум, на Палятинському горбі витрискують із щілин мармурових палат буйні китяги ґліциній краски бозу, творять казкові каскади. Чудові багрові рожі туляться серед поламаного алябастру, цвітуть новим життям серед руїн. На тлі ясно-голубого неба вистрілюють прегарні колюмни з потрісканими капітелями (вершками), а їх мармурові основи потопають у морі зелені. Сонце та цвіти творять пречудний настрій поезії.

А коли розколишуться над Римом старі дзвони, тоді думка лине за місто на вузький гостинець „Вія Апія", до гробниці Метелі, де колись серед мряк, що знімаються над римською кампанією (прибережна околиця коло Риму, де є чимало старинних памяток, на південь понтійські мочарі), появився св. Петрові Спаситель світу — що спішив до Риму, щоб удруге вмерти мученицькою смертю.

УЛЮБЛЕНІ СТРАВИ ВЕЛИКИХ ЛЮДЕЙ.

Мешканець Копенгаґи (столиця Данії) Нільсен — великий ориґінал. В тих часах, коли рішучо всі цікавляться економічною політикою, Нільсен вибрав собі заняття далеко невинніше. З науковою точністю він поставив собі за завдання вияснити, які страви любили їсти славні люди у минулому та які страви залюбки їдять славні люди наших днів.

Недавно вийшла з друку Нільсенова книжка. В ній передівсім поданий спис страв, часом зовсім неправдоподібних, старинні та сучасні кухарські приписи, яких звичайний смертник навіть уявити собі не може. З книги Нільсена можемо довідатися, що великі люди не все були делікатні ґастрономи.

Так наприклад, Ганібаль майже виключно жив оливками, які „любив до божевілля". Плятон не їв мяса, зате їв овочі, хліб і мід. Страви Магомеда складалися майже виключно з молодої баранини та молока. Конфуцій вдоволявся щодня пригорщею рижу та свіжою джерельною водою.

Обжирство стало процвітати вже в ближчі нам часи. Французькі й анґлійські королі їли дуже багато.

Любимою поживою Ґетого був мясний буліон. Великий німецький поет з великим апетитом їв теж солодкі страви.

Чи треба згадувати, що страви голівудських зірок нам зрозуміліщі. Ґрета Ґарбо любить шинку зі шпараґами. Шерлі Темпл, як і ялося її літам, кидається на ванілевий пудінґ із сиропом зі суниць. Годиться згадати, що віндсорський князь над усе любить мадярський ґуляш.